

Book Review:

Parallax

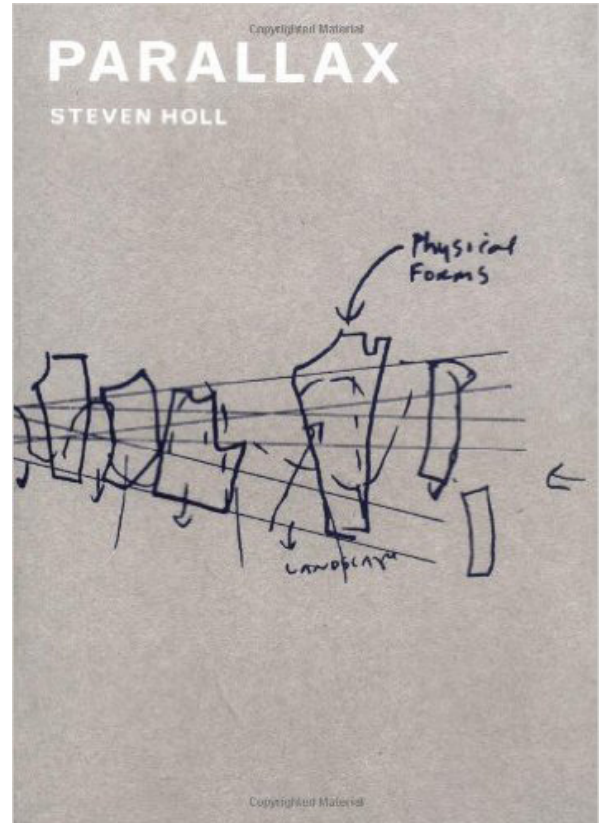
Holl, S. (2000)

Berlin, Germany: Birkhäuser

360 pp.

สตีเวน ฮอล (Steven Holl) เป็นหนึ่งในสถาปนิกที่ตั้งคำถามและเพียรหาคำตอบต่อเรื่องราวของคุณค่าและความหมายในแง่การดำรงอยู่ของมนุษย์กับสถาปัตยกรรมอยู่เสมอ ผ่านทางผลงานออกแบบและข้อเขียนที่ได้รับการตีพิมพ์มากมายตลอดสามทศวรรษที่ผ่านมา สตีเวน ฮอล จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านสถาปัตยกรรมในปี ค.ศ. 1971 จากมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ที่เมืองซีแอตเติล ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลาที่ระบบการสอนยังไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาสถาปัตยกรรมได้คิดออกนอกกรอบมากนัก จากนั้นเขาได้ทำงานในหลายสำนักงานออกแบบสถาปัตยกรรม และท้ายสุดตัดสินใจไปฝึกงานกับสถาปนิกที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นคือ หลุยส์ คาห์น (Louis Kahn) ที่เมืองฟิลาเดลเฟีย ด้วยความประทับใจในผลงานออกแบบของคาห์นเป็นการส่วนตัว แต่โอกาสนั้นกลับเลือนหายไปด้วยเหตุมรณกรรมของคาห์น ฮอลจึงได้ตัดสินใจเดินทางไปศึกษาต่อที่ 'The Architectural Association' เมืองลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. 1976 และหลังจากนั้นได้กลับมาเปิดสำนักงานออกแบบในเมืองนิวยอร์กจวบจนปัจจุบัน

สตีเวน ฮอลได้สะท้อนความคิดต่อสถาปัตยกรรมผ่านงานเขียนหนังสือและบทความจำนวนมาก งานศึกษาและงานออกแบบช่วงแรกส่วนใหญ่แสดงออกถึงความสนใจในเชิงทฤษฎีเรื่อง 'รูปแบบของอาคาร (typology)' โดยปรากฏให้เห็นในหนังสือชุดวิชาการชื่อ Pamphlet Architecture จำนวนหลายเล่ม เช่น 'Bridges' (1977), 'The Alphabetical City' (1980), 'Bridges of Houses' (1981) และ 'Rural and Urban House Types' (1983) รวมทั้งในงานออกแบบบ้านพักอาศัยหลายหลังในประเทศสหรัฐอเมริกา (รูปที่ 1)

ที่มา: Levene & Marquez (ed.), 1996, p. 47.

รูปที่ 1 บ้านพักอาศัยเบอร์โควิตซ์ (Berkowitz House) รัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา สร้างเสร็จ ค.ศ. 1984 แสดงการออกแบบสถาปัตยกรรมประเภทที่พักอาศัยบริเวณชายทะเล โดยรูปแบบประยุกต์มาจากบ้านพื้นถิ่นชาวประมง และใช้โครงสร้างแบบบอลลูนเฟรมภายนอกอาคารเพื่อเป็นการอุปโลกน์ถึงโครงกระดูกปลาวาฬจากนิยายเรื่อง มoby Dick (Moby Dick)

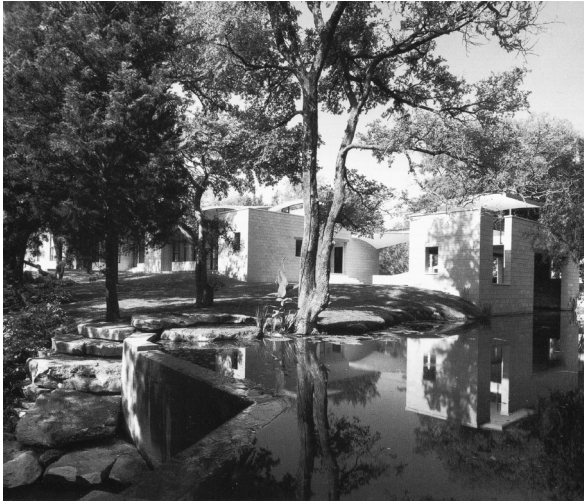
ฮอลได้เริ่มสนใจแนวคิดเชิง ‘ปรากฏการณ์ศาสตร์ (Phenomenology)’ ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในงานออกแบบช่วงที่สอง ปรากฏการณ์ศาสตร์เป็นหนึ่งในสกุลความคิดที่กำเนิดขึ้นใหม่ ภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง โดย เอ็ดมุนด์ ฮูสเซิร์ล (Edmund Husserl) นักปรัชญาชาวเยอรมัน และ มอริซ เมโล-ปอนต์ (Maurice Merleau-Ponty) นักคิดชาวฝรั่งเศส ปรากฏการณ์ศาสตร์เป็นปรัชญาที่นำเสนอหนทางหนึ่งในการเข้าถึงความจริงแท้ของธรรมชาติ โดยอธิบายธรรมชาติของร่างกายมนุษย์ในความสัมพันธ์กับโลก ด้วยการตั้งคำถามถึง ‘การมีตัวตน (Being)’ ของมนุษย์ในโลก ปรากฏการณ์ศาสตร์ปฏิเสธทัศนะแบบกลไกของ เรอเน เดการ์ต (Rene Decartes) นักคิดชาวฝรั่งเศสผู้มีชื่อเสียงในศตวรรษที่ 18 ซึ่งเป็นผู้แบ่งแยกจิตในการเรียนรู้ออกจากโลกภายนอก และมองปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมตลอดจนการทำงานของร่างกายมนุษย์ราวกับเครื่องจักรกลชิ้นหนึ่งที่มีแบบแผนตายตัว ปรากฏการณ์ศาสตร์ปฏิเสธในเรื่องของ ‘เหตุและผล’ ในเชิงวิทยาศาสตร์ แต่ให้ความสำคัญกับ ‘ปัญญา (intellect)’ ของมนุษย์ในการเข้าถึงความจริงแท้หรือ ‘สสารัตถะ (essence)’ ของปรากฏการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ผ่านทางกระบวนการของจิตสำนึก (cognition) และประสบการณ์ที่มนุษย์ได้เรียนรู้จากผัสสะ (sense) ทั้งหมด (Hale, 2000, pp. 93-97)

แนวความคิดแบบปรากฏการณ์ศาสตร์ได้ขยายเข้าสู่สถาปัตยกรรมผ่านงานเขียนของนักปรัชญาชาวเยอรมัน มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) ซึ่งเป็นอดีตนักศึกษาของฮูสเซิร์ล ในงานประพันธ์ที่มีชื่อเสียงคือ *Being and Time* ในปี 1927 ไฮเดกเกอร์ได้ศึกษาถึง ‘ธรรมชาติของการดำรงอยู่ (nature of being)’ ของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความจำเพาะเจาะจงของสถานที่และเวลา ซึ่งต่างไปจากกรอบคิดเดิมของฮูสเซิร์ลที่สนใจแต่สสารัตถะเชิงนามธรรมของสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ ในงานเขียนชิ้นอื่น ๆ ไฮเดกเกอร์ได้ผนวกปรากฏการณ์ศาสตร์เข้ากับภาษาศาสตร์ โดยย้อนกลับไปศึกษาถึงความหมายของรากศัพท์ของคำว่า ‘การพำนักอาศัย (dwelling)’ ผ่านประวัติศาสตร์ของภาษา ทำให้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ กับสภาวะแวดล้อมได้ปรากฏขึ้น ไฮเดกเกอร์เชื่อว่า สถาปัตยกรรมเป็นสื่อที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างแผ่นฟ้ากับพื้นโลกเข้าด้วยกัน และยังเป็นเครื่องมือในการบ่งบอกสถานะตัวตนของมนุษย์บนโลกธรรมชาติโดยสร้างสภาวะปิดล้อมให้เกิดความปลอดภัยจากโลกแวดล้อมโดยรอบ (Hale, 2000, pp. 97-105)

ผลงานเขียนหลายชิ้นของสถาปนิกชาวนอร์เวย์ คริสเตียน นอร์เบิร์ก-ชูลซ์ (Christian Norberg-Schulz) ได้ขยายความหมายของ ‘การดำรงอยู่’ ไปสู่ประเด็นเรื่อง ‘จิตวิญญาณเฉพาะของสถานที่ (genius loci)’ ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะของ ‘สถานที่ (place)’ แต่ละแห่ง (Hale, 2000, p. 115) ปรากฏการณ์ศาสตร์เป็นการเปิดประตูนำนักออกแบบกลับไปสู่การให้ความสำคัญกับ ‘ความเป็นสถานที่ (placeness)’ และองค์ประกอบพื้นฐานทางสถาปัตยกรรม เช่น ผนัง พื้น เพดาน ฯลฯ โดยให้ความสนใจละเอียดอ่อนต่อคุณสมบัติของวัสดุ แสง สี และจุดเชื่อมต่อส่วนต่าง ๆ ในโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมซึ่งมีผลต่อความรู้สึกทางผัสสะในท้ายสุด

การเชื่อมร้อยปรากฏการณ์ศาสตร์กับสถาปัตยกรรมเข้าด้วยกันนั้น สตีเวน ฮอลได้กล่าวถึง ‘อภิปรัชญาของสถาปัตยกรรม (the metaphysics of architecture)’ ใน *Anchoring* ซึ่งเป็นหนังสือรวบรวมผลงานออกแบบว่า สถาปัตยกรรมมีความผูกพันกับสถานที่ตั้ง สถานที่ตั้งของอาคารไม่ได้เป็นเพียงแค่องค์ประกอบหนึ่งของโมโนทัศน์ในการออกแบบ แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญของอาคารทั้งในเชิงกายภาพและเชิงอภิปรัชญา อภิปรัชญาของสถาปัตยกรรมในความหมายของฮอลจึงเป็นความสัมพันธ์อันแนบแน่นและกลมกลืนระหว่างสถาปัตยกรรมกับสถานที่ตั้งในเชิงปรากฏการณ์ ซึ่งส่งผลทางสุนทรียะต่อประสบการณ์ของมนุษย์ที่มาใช้อาคาร สถาปัตยกรรมจึงไม่ใช่สิ่งก่อสร้างที่ ‘รุกราน’ ภูมิทัศน์อันแวดล้อม หรือไม่เคารพต่อบริบทโดยรอบ (Holl, 1991, pp. 9-12)

สตีเวน ฮอลเชื่อว่าภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างอาคารกับสถานที่ตั้งจะส่งผลให้เกิดการแสดงออกเชิงความหมายที่สัมพันธ์กับความเป็นสถานที่นั้น ๆ โดยเฉพาะขึ้นมา ดังนั้น การคิดคำนึงอย่างละเอียดอ่อนถึงสถานที่ตั้งในเชิงกายภาพ เช่น มุมมอง ทิศทางแสงแดด การสัญจร และการเข้าถึงอาคาร เพื่อสร้างประสบการณ์ในเชิงกายภาพจะเป็นตัวกำหนดอภิปรัชญาของสถาปัตยกรรมอีกทอดหนึ่ง ผลงานออกแบบของฮอลทั้งสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ต่อเนื่องจนถึงปลายทศวรรษถัดมาเป็นประจักษ์พยานที่ดีต่อแนวคิดทางปรากฏการณ์ศาสตร์นี้ (รูปที่ 2)

ที่มา: Levene & Marquez (ed.), 1996, p. 87.

รูปที่ 2 บ้านพักอาศัยสเตรทโต (Stretto House) เมืองดัลลัส ประเทศสหรัฐอเมริกา สร้างเสร็จ ค.ศ. 1992 แสดงความสัมพันธ์เชิงปรากฏการณ์ศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ระหว่างอาคารกับสภาพที่ตั้งธรรมชาติซึ่งมีน้ำและต้นไม้โดยรอบ

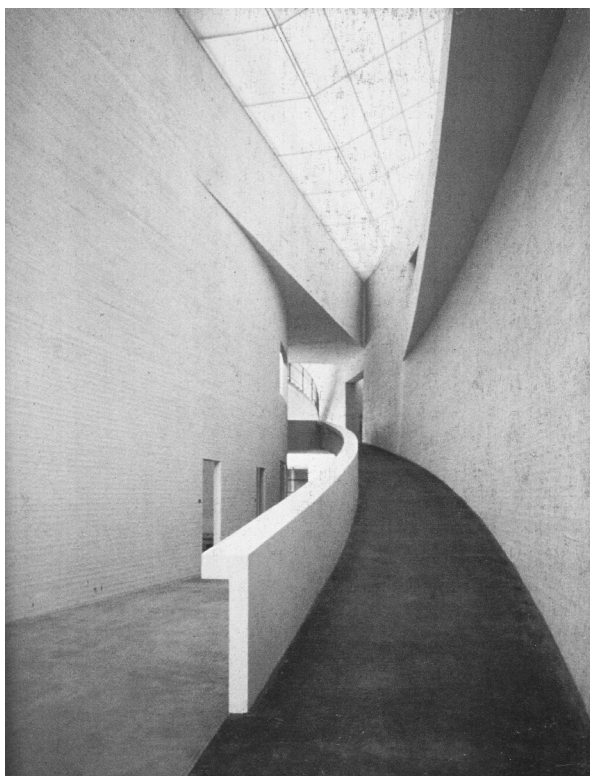
Parallax เป็นหนังสือที่รวบรวมแนวคิดและงานออกแบบของ สตีเวน ฮอล ในช่วงสามทศวรรษสุดท้ายของคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึงแม้ว่ายังคงสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างสรรค์งานออกแบบในเชิงปรากฏการณ์ศาสตร์อย่างชัดเจน แต่ยังคงขยายความออกไปครอบคลุมองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการรับรู้ปรากฏการณ์ของธรรมชาติและจักรวาล ซึ่งจัดเป็นแนวคิดหลักที่ฮอลใช้ในการสร้างสรรค์งานออกแบบในช่วงที่สาม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่กล่าวนี้เป็นรากฐานใหม่ที่เริ่มต้นขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากองค์ความรู้ใหม่ เช่น ทฤษฎีสัมพัทธภาพและควอนตัมฟิสิกส์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงพื้นฐานการทำความเข้าใจตั้งแต่สิ่งที่เล็กที่สุดอย่างเช่นอะตอมไปจนถึงจักรวาลอันกว้างใหญ่ การนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์แนวใหม่นี้มาเป็นรากฐานของการสร้างสรรค์งานออกแบบได้กลายเป็นสายน้ำกระแสใหญ่ให้กับวงการออกแบบตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เรื่อยมา

สตีเวน ฮอลได้นำเรื่องราวการค้นพบและพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 20 และแนวคิดทางวิทยาศาสตร์แนวใหม่ (New Science) ซึ่งมองธรรมชาติในเชิงของความซับซ้อน (complexity) โดยยังไม่ละทิ้งแนวคิดปรัชญาทางปรากฏการณ์ศาสตร์แต่อย่างใด ส่วนแนวคิดในช่วงแรกคือ 'typology' ได้ถูกปรับเปลี่ยนความสนใจไปสู่ 'topology' ซึ่งเป็นความสนใจในระบบของเรขาคณิตแบบใหม่ที่สอดคล้องกับเรขาคณิตที่แท้จริงของธรรมชาติ ไม่ใช่ระบบเรขาคณิตแบบยูคลิด (Euclidean geometry)¹ ตามอุดมคติแบบกรีกอีกต่อไป

โครงสร้างของหนังสือถูกจำแนกตามแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ด้วยการอธิบายนิยามและเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ที่สัมพันธ์กัน พร้อมภาพประกอบงานออกแบบสถาปัตยกรรมแต่ละชิ้นที่ถูกนำมาเป็นส่วนประกอบเพื่อขยายความแนวคิดดังกล่าวในเชิงรูปธรรม แทนการเรียงลำดับผลงานออกแบบตามลำดับเวลาหรือแบ่งตามประเภทอาคารเหมือนหนังสือรวมผลงานออกแบบทั่วไป เขาเห็นว่าวิทยาศาสตร์แนวใหม่ได้ขยายการรับรู้ทางผัสสะของมนุษย์ในหลายมิติ และส่งผลให้เกิดคำถามถึงความเปลี่ยนแปลงต่อสถาปัตยกรรมในมิติของรูปทรงและที่ว่าง Parallax จึงเป็นงานเขียนที่บอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์มากมาย ทั้งในกรอบของฟิสิกส์ เรื่องแสง สี การเคลื่อนที่ และเวลา และยังครอบคลุมไปถึงดาราศาสตร์ของจักรวาล คุณสมบัติเชิงเคมีของวัสดุ และแนวคิดทางชีววิทยาอีกด้วย โดยยังใช้ปรากฏการณ์ศาสตร์เป็นกรอบควบคุมความต่อเนื่องของเนื้อหาโดยรวม

คำว่า 'parallax' ในเชิงวิทยาศาสตร์หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของพื้นผิว (surface) ที่เป็นตัวกำหนดพื้นที่ว่างเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของผู้สังเกตจากตำแหน่งเดิม (Holl, 2000, p. 26) ฮอลได้นำแนวคิดนี้มาทดลองในการสร้างระบบของการเคลื่อนไหวของร่างกายตามแกนตั้งหรือแกนเอียงแทนการเคลื่อนที่ในแนวนอนเพื่อสร้างตำแหน่งมุมมองใหม่ ๆ อันส่งผลต่อการรับรู้พื้นที่ว่างของเมืองและสถาปัตยกรรมในงานออกแบบหลายชิ้นและที่เด่นชัดคือระบบของทางสัญจรซึ่งเป็นทางลาดโค้งที่วางสวนทิศทางกันภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยเคียสมา (Kiasma Museum of Contemporary Art) เมืองเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ สร้างเสร็จ ค.ศ. 1998 (Holl, 2000, pp. 38-55) เป็นต้น (รูปที่ 3)

ผลงานออกแบบที่ สตีเวน ฮอลนำแนวคิดทางวิทยาศาสตร์มาใช้ตั้งแต่กระบวนการคิดเริ่มต้นส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นในทศวรรษที่ 1990 ตัวอย่างเช่น การใช้รูปทรงเรขาคณิตแบบใหม่คือ 'เมนเจอร์สปันจ์ (Menger sponge)' ซึ่งเป็นรูปทรงลูกบาศก์ที่มีความซับซ้อนของพื้นผิวโดยรอบจากระบบของเรขาคณิตเศษส่วน (Fractal geometry) ผสมเข้ากับการทดลองเรื่องปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ของสี ในอาคารซาฟาติสตร้าท์ (Sarphatistraat) เมืองอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ สร้างเสร็จ ค.ศ. 2000 (Holl, 2000, pp. 166-173) ผลลัพธ์ที่ได้คืออาคารที่มีพื้นผิวภายนอกซ้อนกันสองชั้น โดยพื้นที่ว่างตรงกลางระหว่างผนังกลายเป็นพื้นที่แสดงปรากฏการณ์ของสีที่ทำให้รูปทรงอาคารโดยรวมมีสภาวะของความโปร่งและทึบในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

ที่มา: Holl, 2000, p. 25.

รูปที่ 3 ทางลาดโค้งภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยเคียสมา (Kiasma Museum of Contemporary Art) เมืองเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ สร้างเสร็จ ค.ศ. 1998

นอกจากนี้ยังมีการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ มาใช้ เช่น แนวคิดเรื่อง ‘ตัวดึงดูดประหลาด (Strange attractor)’ จากทฤษฎีโกลาหล (Chaos Theory) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาศาสตร์ของความซับซ้อนมาใช้ในการสร้างรูปทรงและทางสัญจรของส่วนต่อเติมของอาคารสถาบันวิทยาศาสตร์เครนบรูก (Cranbrook Institute of Science) เมืองบลูมฟิลด์ ฮิลล์ ประเทศสหรัฐอเมริกา สร้างเสร็จ ค.ศ. 1999 (Holl, 2000, pp. 272-283) หรือความสนใจในเชิงคุณสมบัติของวัสดุที่มีรูพรุนภายใน (porosity) ได้นำไปสู่การออกแบบอาคารหลายหลังที่มีลักษณะของพื้นที่ว่างและพื้นผิวภายนอกที่มีลักษณะเป็นรูพรุนเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น อาคารซิมมอนส์ฮอลล์ (Simmons Hall) สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ เมืองเคมบริดจ์ ประเทศสหรัฐอเมริกา สร้างเสร็จ ค.ศ. 2002 (Holl, 2000, pp. 302-317) เป็นต้น

ส่วนผลงานออกแบบที่ถูกสร้างสรรค์ไว้หลายชิ้น ก่อนที่เขาจะเริ่มสนใจในองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์แนวใหม่ ได้ถูกนำมาอธิบายใหม่ภายใต้กรอบของการโยนโยถึงแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ย่อย ๆ ตัวอย่างเช่นในบทที่กล่าวเรื่อง ‘Duration’ ฮอลได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่อง ‘เวลา (time)’

ของอองรี แบร์กซอง (Henri Bergson) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสที่สร้างนิยามใหม่ของเวลาในเชิงพลวัตที่ผสมกับประสบการณ์ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยเรียกว่า ‘duration’ และกล่าวถึงทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างที่ว่างและเวลา (Holl, 2000, p. 180) เขาได้ทดลองในสถาปัตยกรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์เชิงนามธรรมระหว่างการเคลื่อนไหวของภาพยนตร์กับเวลาในผลงานออกแบบโรงภาพยนตร์ปาลาสโซ เดล ซิเนมา (Palazzo del Cinema) เมืองเวนิซ ประเทศอิตาลี ค.ศ. 1990 (Holl, 2000, pp. 190-199) ซึ่งจะใช้เป็นสถานที่สำหรับจัดเทศกาลภาพยนตร์ประจำปีของเมืองเวนิซ โดยวางผังอาคารเป็นรูปตัว U โอบล้อมผืนน้ำบริเวณกลางอาคารเพื่อเปิดมุมมองจากภายในออกสู่ทะเลสาบภายนอก และมีโรงฉายภาพยนตร์เป็นรูปทรงเรขาคณิตบิดเบี้ยวไปมาราวกับกลุ่มก้อนประติมากรรมลอยอยู่เหนือผืนน้ำ

ในผลงานออกแบบโรงภาพยนตร์ปาลาสโซ เดล ซิเนมา ปรากฏการณ์ในเรื่องของการรับรู้ถึงเวลาในภาพยนตร์ได้ถูกสะท้อนออกในเชิงรูปธรรมและนามธรรมด้วยกัน โดยฮอลได้แบ่งเวลาเป็น 3 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ ‘Collapsed and extended time’ คือเวลาที่สามารถถูกบีบหรือขยายออกด้วยการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ สะท้อนออกในเชิงรูปธรรมผ่านทางรูปทรงที่บิดเบี้ยวของโรงภาพยนตร์ เวลาประเภทที่สองได้แก่ ‘Diaphanous time’ ถูกสะท้อนออกมาในเชิงนามธรรมจากแสงอาทิตย์ที่สาดลอดรูปทรงของโรงภาพยนตร์ลงมาสะท้อนบนผืนน้ำใต้อาคาร และเวลารูปแบบสุดท้ายได้แก่ ‘Absolute time’ ซึ่งเปิดเผยขึ้นจากแสงอาทิตย์ที่เคลื่อนที่ผ่านรูปทรงกล่องสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ในโถงทางเข้าอาคาร ผลงานชิ้นนี้แสดงถึงทวิสัมพันธ์ในเชิงปรากฏการณ์ระหว่างการเคลื่อนที่ของเวลาและแสง โดยอาศัยรูปทรงของสถาปัตยกรรมและสภาพที่ตั้งของอาคาร เช่น ผืนน้ำของทะเลสาบ

อีกตัวอย่างหนึ่งของงานออกแบบที่ถูกนำมาอธิบายซ้ำในเชิงคุณสมบัติทางกายภาพของมวลและวัสดุกับศิลปะของดนตรี นอกเหนือไปจากแนวคิดทางปรากฏการณ์-ศาสตร์ได้แก่ งานออกแบบบ้านพักอาศัยสเตรทโต (Stretto House) เมืองดัลลัส ประเทศสหรัฐอเมริกา สร้างเสร็จ ค.ศ. 1992 (Holl, 2000, pp. 252-255) รูปทรงและวัสดุของบ้านและเส้นสายโค้งของหลังคาได้แรงบันดาลใจจากโครงสร้างของบทเพลงที่ชื่อว่า “Music for Strings, Percussion and Celeste” ของ บาร์ต็อก (Bartok) สถาปัตยกรรมหลังนี้จึงเป็นมากกว่าอาคารสำหรับอยู่อาศัย แต่เป็นภาพสะท้อนของปรากฏการณ์ทั้งหลายจากมโนคติของผู้ออกแบบไป

จนถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์ สถาปัตยกรรมและธรรมชาติในเชิงสุนทรีย์ รายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ มิได้ถูกเพิกเฉย เช่น บานประตู มือจับประตู ช่องแสงบนผนัง หรือแม้แต่แสงอาทิตย์ที่สะท้อนจากผิวน้ำลงบนผนังอาคารล้วนเติมแต่งสถาปัตยกรรมให้ดูมีชีวิตชีวาและเปลี่ยนแปลงไปตามกาล

Parallax จึงเป็นหนังสือที่รวบรวมความคิดและสถาปัตยกรรมของ สตีเวน ฮอลล์ ที่ต่างจากหนังสือรวบรวมงานออกแบบของสถาปนิกท่านอื่น ๆ แสดงถึงคำตอบต่อความหมายของสิ่งมีชีวิตที่ขนานนามกันว่า ‘มนุษย์’ ในเชิงปรากฏการณ์ศาสตร์ สถาปัตยกรรมที่ตั้งอยู่บนที่ว่างบนผืนโลกได้แผ่ฟ้าจึงไม่ใช่แค่สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อครอบครอง

มนุษย์เพียงเท่านั้น แต่สถาปัตยกรรมควรเปิดโอกาสให้มนุษย์ได้สร้างความหมายของตัวเองกับโลก และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับการดำรงอยู่ของสรรพสิ่งต่าง ๆ ของโลกแห่งนี้ รวมไปถึงการค้นหาคำหมายและความจริงแท้ของจักรวาลในเชิงวิทยาศาสตร์

Reviewed by:

Santirak Prasertsuk

Faculty of Architecture and Planning

Thammasat University

Note:

¹ เรขาคณิตแบบยูคลิด (Euclidean geometry) คือระบบเรขาคณิตที่คิดค้นโดย ยูคลิด (Euclid) นักคณิตศาสตร์ชาวกรีก ซึ่งประกอบด้วย ‘สัจพจน์ 5 ข้อ’ ที่เป็นกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องเสมอ เช่น ผลรวมของมุมภายในของสามเหลี่ยมรูปใด ๆ รวมกันเท่ากับ 180 องศา เป็นต้น

References

- Garafalo, F. (2003). *Steven Holl*. London: Thames & Hudson.
- Hale, J. A. (2000). *Building Ideas: An Introduction to Architectural Theory*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Holl, S. (1991). *Anchoring*. New Jersey: Princeton Architectural Press.
- Holl, S. (2000). *Parallax*. Basel; Boston; Berlin: Birkhäuser.
- Levene, R. C. & Marquez, F. C. (ed.). (1996). *El Croquis 78: Steven Holl 1986 -1996*. Madrid: El Croquis, s.l.

